

DENEY 8: İŞLEMSEL YÜKSELTEÇLER

1. EVİREN YÜKSELTEÇLER

1.1. Deneyin Amacı

- Eviren yükseltecin tasarımını ve analizini yapabilmek.
- Eviren yükselteçlerin kapalı çevrim gerilim kazancını (A_{CL}) ve V_o ve V_{in} arasındaki sinyal tersleme durumunu gözlemlemek.

1.2. Teorik Bilgi

Eviren yükseltecin transfer karakteristiğini devre analizi kanunları ile elde ediniz.

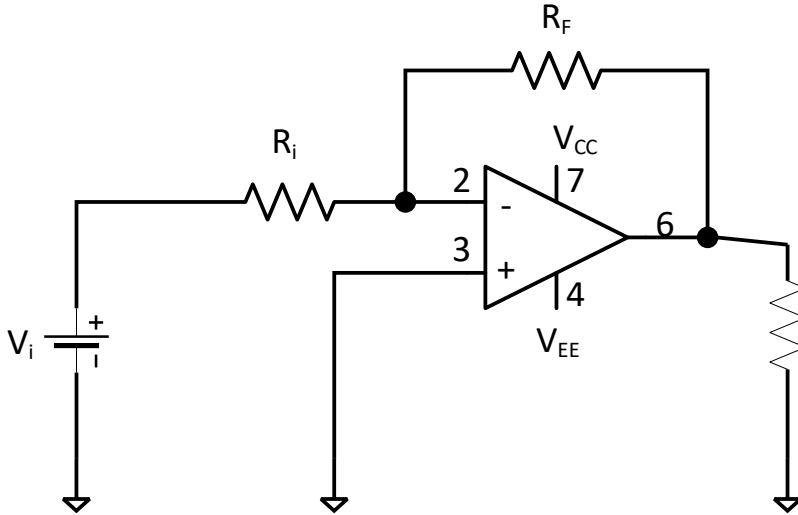
1.3. Araç ve Gereçler

- DC güç kaynağı (2 adet)
- İşlemsel yükselteç
- Muhtelif direnç

1.4. Deneyin Yapılışı

1.4.1. Benzetim

- Şekil 1'deki devreyi multisim programı ile kurunuz.
- İşlemsel yükseltecin beslemesini, $V_{CC}= +10V$ ve $V_{EE}=-10V$ olacak şekilde ayarlayınız.
- $R_F= 470 \Omega$, $R_i=150\Omega$, $R_o= 560 \Omega$ olacak şekilde devreyi kurunuz.
- V_i gerilimini 1V'a ayarlayarak devreyi çalıştırınız.
- V_i ve V_o gerilimlerini osiloskop ekranı üzerinde görüntüleyiniz.
- Giriş ve çıkış arasındaki faz farkını belirleyiniz.
- V_i giriş gerilimini Çizelge 1'de verilen değerlere ayarlayarak çıkışı gözlemleyiniz.
- R_i direncini 220Ω olacak şekilde değiştiriniz, kazancı (A_{CL}) hesaplayınız. Bu kazanç değeri için e, f ve g basamaklarını tekrarlayınız.

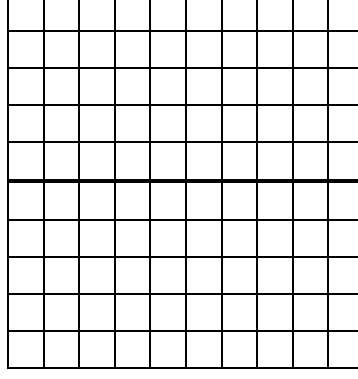
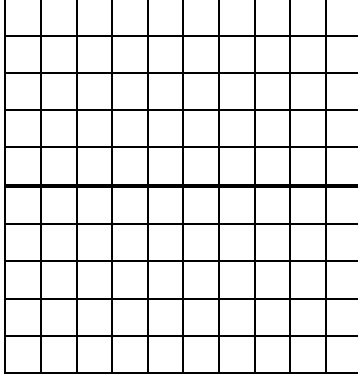

Şekil 1. Eviren Yükselteç

1.4.2. Uygulama

- Şekil 1'deki devreyi breadboard üzerine kurunuz.
- İşlemsel yükseltecin beslemesini, $V_{CC}= +10V$ ve $V_{EE}=-10V$ olacak şekilde ayarlayınız.
- $R_f= 470 \Omega$, $R_i =150\Omega$, $R_o= 560 \Omega$ olacak şekilde devreyi kurunuz.
- V_i gerilimini $1V$ 'a ayarlayarak devreyi çalıştırınız.
- V_i ve V_o gerilimlerini osiloskop ekranı üzerinde görüntüleyiniz. Osiloskobun her iki kanalı için aynı Volt/div kademesini kullanınız. Ölçümlerinizi Şekil 2 üzerine çizin.
- Giriş ve çıkış arasındaki faz farkını belirleyiniz.
- V_i giriş gerilimini Çizelge 1'de verilen değerlere ayarlayarak çıkışı gözlemleyiniz.
- R_i direncini 220Ω olacak şekilde değiştiriniz, kazancı (A_{CL}) hesaplayınız. Bu kazanç değeri için e, f ve g basamaklarını tekrarlayınız.

1.4.3. Deneyde Elde Edilen Sonuçlar

$R_f=$ ..... $R_f=$ .....
 $R_i=$ ..... $R_i=$ .....
 $A_{CL}=$ ..... $A_{CL}=$ .....

Şekil 2. V_i giriş gerilimi $1V_{pp}$ $1KHz$ iken, iki farklı kazanç değeri için giriş ve çıkış sinyalleri

Çizelge 1. Benzetim ve uygulama sonuçları

Hesaplama	A_{CL}	Tersleme Durumu	$V_i(V)$				
			1	2	3	4	5
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =150\Omega$							
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =220\Omega$							
Benzetim							
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =150\Omega$							
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =220\Omega$							
Uygulama							
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =150\Omega$							
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =220\Omega$							

1.5. Sonuç ve neriler

Deneyden elde ettiğiniz sonucu ve varsa önerilerinizi bu kısımda belirtiniz.

2. EVİREMEYEN YÜKSELTEÇ

2.1. Deneyin Amacı

- Evirmeyen yükseltecin tasarımı ve analizini yapabilecek.
- Evirmeyen yükselteçlerin kapalı çevrim gerilim kazancını (A_{CL}) ve V_o ve V_{in} arasındaki sinyal tersleme durumunu gözlemlemek.

2.2. Teorik Bilgi

Evirmeyen yükseltecin transfer karakteristiğini devre analizi kanunları ile elde ediniz.

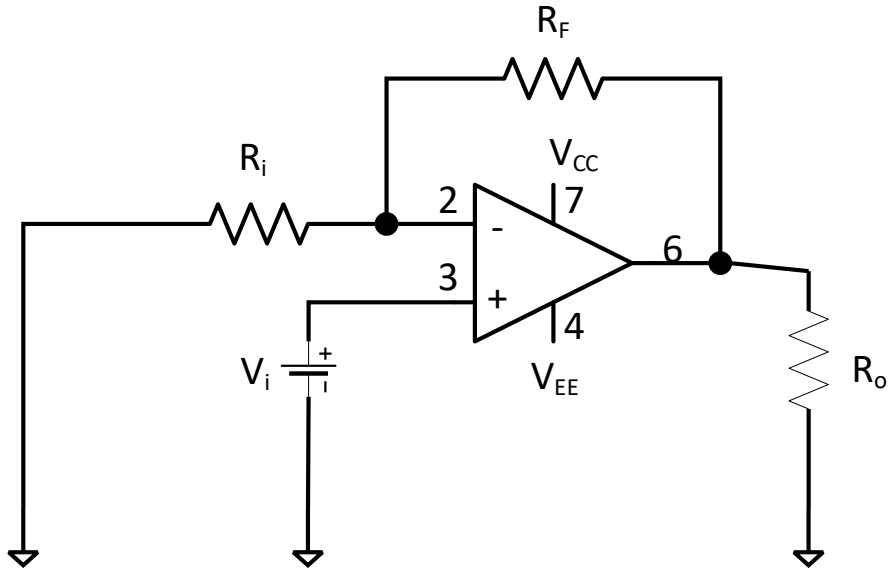
2.3. Araç ve Gereçler

- DC güç kaynağı (2 adet)
- İşlemsel yükselteç
- Muhtelif direnç

2.4. Deneyin Yapılışı

2.4.1. Benzetim

- Şekil 1'deki devreyi multisim programı ile kurunuz.
- İşlemsel yükseltecin beslemesini, $V_{CC}=+10V$ ve $V_{EE}=-10V$ olacak şekilde ayarlayınız.
- $R_f=470\ \Omega$, $R_i=150\ \Omega$, $R_o=560\ \Omega$ olacak şekilde devreyi kurunuz.
- V_i gerilimini 1V'a ayarlayarak devreyi çalıştırınız.
- V_i ve V_o gerilimlerini osiloskop ekranı üzerinde görüntüleyiniz.
- Giriş ve çıkış arasındaki faz farkını belirleyiniz.
- V_i giriş gerilimini Çizelge 1'de verilen değerlere ayarlayarak çıkışı gözlemleyiniz.
- R_i direncini $220\ \Omega$ olacak şekilde değiştiriniz, kazancı (A_{CL}) hesaplayınız. Bu kazanç değeri için e, f ve g basamaklarını tekrarlayınız.

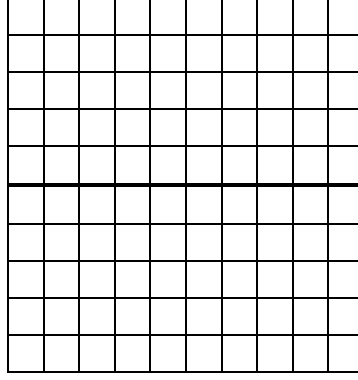
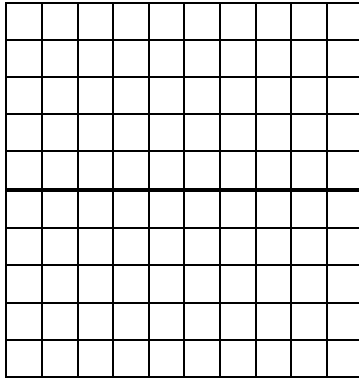

Şekil 1. Evirmeyen Yükselteç

2.4.2. Uygulama

- Şekil 1'deki devreyi breadboard üzerine kurunuz.
- İşlemsel yükseltecin beslemesini, $V_{CC}= +10V$ ve $V_{EE}=-10V$ olacak şekilde ayarlayınız.
- $R_f= 470 \Omega$, $R_i =150\Omega$, $R_o= 560 \Omega$ olacak şekilde devreyi kurunuz.
- V_i gerilimini $1V$ 'a ayarlayarak devreyi çalıştırınız.
- V_i ve V_o gerilimlerini osiloskop ekranı üzerinde görüntüleyiniz. Osiloskobun her iki kanalı için aynı Volt/div kademesini kullanınız. Ölçümlerinizi Şekil 2 üzerine çiziniz.
- Giriş ve çıkış arasındaki faz farkını belirleyiniz.
- V_i giriş gerilimini Çizelge 1'de verilen değerlere ayarlayarak çıkışı gözlemleyiniz.
- R_i direncini 220Ω olacak şekilde değiştiriniz, kazancı (A_{CL}) hesaplayınız. Bu kazanç değeri için e, f ve g basamaklarını tekrarlayınız.

2.4.3. Deneyde Elde Edilen Sonuçlar

$R_f=$ ..... $R_f=$ .....
 $R_i=$ ..... $R_i=$ .....
 $A_{CL}=$ ..... $A_{CL}=$ .....

Şekil 2. V_i giriş gerilimi $1V$ iken, iki farklı kazanç değeri için giriş ve çıkış sinyalleri

Çizelge 1. Benzetim ve uygulama sonuçları

Hesaplama	A_{CL}	Tersleme Durumu	$V_i(V)$				
			1	2	3	4	5
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =150\Omega$							
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =220\Omega$							
Benzetim							
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =150\Omega$							
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =220\Omega$							
Uygulama							
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =150\Omega$							
$R_f= 470 \Omega$, $R_i =220\Omega$							

2.5.Sonuç ve Öneriler

Deneyden elde ettiğiniz sonucu ve varsa önerilerinizi bu kısımda belirtiniz.

3. TOPLAYICI

3.1. Deneyin Amacı

- Op-amp kullanarak toplayıcı tasarımı ve analizini yapabilmek.
- Eviren yükselteçlerin kapalı çevrim gerilim kazancını (ACL) ve V_o ve V_{in} arasındaki faz farkını (θ) ölçebilmek.

3.2. Teorik Bilgi

3.3. Araç ve Gereçler

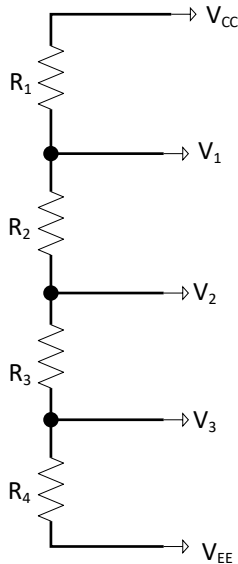
- DC güç kaynağı (2 adet)
- İşlemsel yükselteç
- Muhtelif direnç

3.4. Deneyin Yapılışı

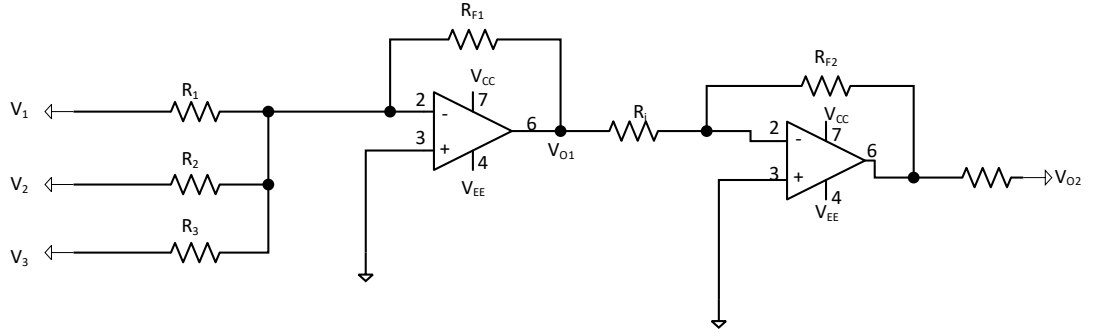
3.4.1 Hesaplamalar

3.4.2 Benzetim

- Şekil 1'deki gerilim bölücü devreyi multisim programını kullanarak kurunuz.
- V_1 , V_2 ve V_3 değerlerini ölçünüz.
- Şekil 2'deki toplayıcı devreyi kurunuz. Devrede $R_1=560\ \Omega$, $R_2=150\ \Omega$, $R_3=100\ \Omega$, $R_4=470\ \Omega$ alınız.
- Şekil 1'deki gerilim bölücü devre ile elde ettiğiniz V_1 , V_2 ve V_3 gerilimlerini, Şekil 2'de verilen toplayıcı devrenin girişleri olarak kullanınız.
- Şekil 2'de R_1 , R_2 , R_3 ve R_f dirençlerinin değerlerini $150\ \Omega$; R_o direncin $560\ \Omega$ ve R_i ve R_f dirençlerinin değerlerini ise $220\ \Omega$ kullanınız.
- V_{O1} ve V_{O2} gerilimlerini ölçünüz.

Şekil 1. Gerilim bölücü devre

Şekil 2. Toplayıcı devre

3.4.3 Uygulama

3.5. Deneyde Elde Edilen Sonuçlar

Çizelge 1. Hesaplama, benzetim ve uygulama sonuçları

	V_1	V_2	V_3	A_{V1}	A_{V2}	V_{O1}	V_{O2}
Hesaplama							
Benzetim							
Uygulama							

3.6. Sonuçlar ve Öneriler

Deneyden elde ettiğiniz sonucu ve varsa önerilerinizi bu kısımda belirtiniz.

4. FARK ALICI

4.1. Deneyin Amacı

- Op-amp kullanarak fark alıcı tasarımı ve analizini yapabilmek.

4.2. Teorik Bilgi

4.3. Araç ve Gereçler

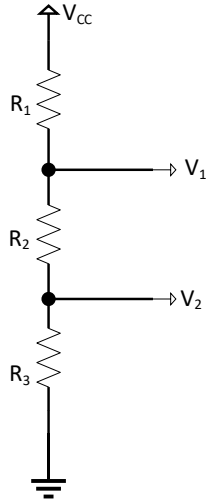
- DC güç kaynağı (2 adet)
- İşlemsel yükselteç
- Muhtelif direnç

4.4. Deneyin Yapılışı

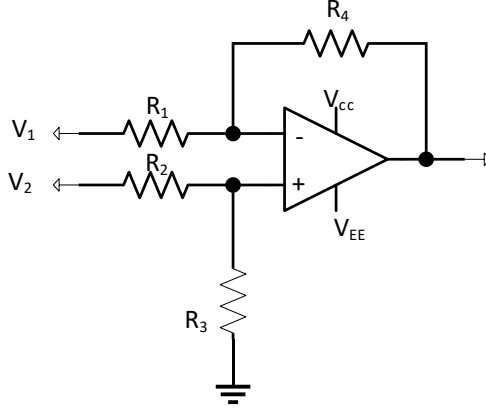
3.4.4 Hesaplamalar

3.4.5 Benzetim

- Şekil 1'deki gerilim bölücü devreyi multisim programını kullanarak kurunuz.
- V1 ve V2 değerlerini ölçünüz.
- Şekil 2'deki fark alıcı devreyi kurunuz. Devrede $R_1=100\Omega$, $R_2=560\Omega$ ve $R_3=150\Omega$ alınız.
- Şekil 1'deki gerilim bölücü devre ile elde ettiğiniz V1 ve V2 gerilimlerini, Şekil 2'de verilen fark alıcı devrenin girişleri olarak kullanınız.
- V_o çıkış gerilimini ölçünüz.

Şekil 1. Gerilim bölücü devre

Şekil 1. Fark alıcı devre

3.4.6 Uygulama

4.5. Deneyde Elde Edilen Sonuçlar

Çizelge 1. Hesaplama, benzetim ve uygulama sonuçları

	V_1	V_2	A_v	V_{O1}
Hesaplama				
Benzetim				
Uygulama				

4.6. Sonuçlar ve Öneriler

Deneyden elde ettiğiniz sonucu ve varsa önerilerinizi bu kısımda belirtiniz.